

Remissvar
Utbildningsdepartementet

Dnr
U2024/02201

En modern krisreglering för verksamheter på skolområdet U2024/02201

Sveriges Lärare har inbjudits att svara på rubricerad remiss.

Övergripande synpunkter

Med Covid-19-pandemin i färskt minne välkomnar Sveriges Lärare initiativet till förändringar som underlättar krisarbete inom skolområdet vid fredstida krissituationer. Det behövs ett modernt regelverk som kan tillämpas vid extraordinära händelser. Förbundet delar uppfattningen att tidigare regleringar kan vara svåra att tillämpa då de är författade under en tid då säkerhetsläget såg annorlunda ut än idag och skolverksamheterna var organiserade på ett annat sätt, framför allt fanns det betydligt färre enskilda huvudmän när gällande regelverk togs fram än vad som är fallet idag.

En av lärdomarna från Covid-19-pandemin är att regelverken måste vara tydliga för att undvika tolkningar som leder till minskad likvärdighet.

Sveriges Lärare tillstyrker:

- att förslaget att införa en ny förordning om verksamheter på skolområdet vid fredstida krissituationer och höjd beredskap och att den föreslagna förordningen ska omfatta samtliga huvudmän inom skolområdet (kommuner, regioner, staten och enskilda).
- att bestämmelserna om att resurser kan tas från den kommunala gymnasieskolan eller kommunala vuxenutbildningen och i stället användas i förskoleklass, grundskola, etc inte överförs till den nya förordningen.
- att begreppen krig och krigsfara som används i de nuvarande förordningarna ersätts med begreppet höjd beredskap.
- att förslaget om ett nytt bemyndigande som ger regeringen möjlighet att meddela generella föreskrifter rörande samtliga huvudmäns uppgifter vid fredstida krissituationer och höjd beredskap, respektive förslaget om ett nytt bemyndigande som ger regeringen möjlighet att tillfälligt stänga skolverksamheter vid sådana omständigheter, införs i skollagen
- att enskilda huvudmän ska så långt det är möjligt omfattas av författningsbestämmelser om verksamheter på skolområdet vid höjd beredskap.
- förslaget om en ny bestämmelse som ålägger kommunerna ett samordningsansvar inom sitt geografiska område för kommunikation och information beträffande verksamheter på skolområdet införs.

Sveriges Lärares synpunkter och medskick

Sveriges Lärare delar uppfattningen att det finns ett behov av att ha tydliga regleringar för barns rätt till omsorg vid både vid höjd beredskap och i fredstida krissituationer om deras vårdnads-havare har arbeten inom samhällsviktig verksamhet. Samtidigt innebär dessa bestämmelser, såväl nu gällande som de som föreslås i promemorian, att förskollärare, lärare i fritidshem samt annan personal inom de verksamheter som avses per definition då också bör anses ha uppgifter inom samhällsviktig verksamhet. Oavsett vilken typ av krissituation som råder måste det därför tillses att det finns tillräckliga resurser för att dessa ska kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett så säkert och riskfritt sätt som möjligt.

Det är lika viktigt att barn och ungdomar får sin rätt till utbildning och därför delar Sveriges Lärare utredarens uppfattning om att det måste finnas bestämmelser som anger hur denna rätt ska kunna säkerställas under olika krissituationer. Förbundet håller med om att det i allvarliga krissituationer måste finnas en flexibilitet kring när, var och hur utbildning erbjuds barn och unga, men vill samtidigt framhålla vikten av att denna flexibilitet inte får gå för långt. Framför allt får den aldrig innebära att lärare eller studie- och yrkesvägledare åläggs arbetsuppgifter som ligger långt ifrån det ordinarie uppdraget.

Fjärr- och distansundervisning

Sveriges Lärare välkomnar ett tydligt regelverk när det gäller fjärr- och distansundervisning under höjd beredskap respektive fredstida krissituationer men måste samtidigt påpeka att regelverket för fjärr- och distansundervisning kan behöva förtydligas även när normala omständigheter råder. Detta gäller framför allt den kommunala vuxenutbildningen där sådan reglering idag saknas helt.

Allvarliga störningar av lokal art

I promemorian föreslås att ett nytt begrepp, *allvarliga störningar av lokal art*, införs i skollagen "för situationer som inte är så allvarliga att de når upp till definitionen av en fredstida krissituation, men ändå påverkar skolhuvudmäns möjligheter att bedriva undervisning i lokalerna." Sveriges Lärare vill påpeka att det är av oerhörd vikt att lämplig myndighet noggrant följer upp huvudmäns tillämpning av detta om förslaget går igenom. Vi ser en påtaglig risk att detta kan överutnyttjas av mindre nogräknade huvudmän som av något skäl vill kringgå regelverken.

Om *allvarliga störningar av lokal art* införs i skollagen anser Sveriges Lärare att beslut om att en sådan situation råder måste fattas av huvudmän i samråd med facklig part och skyddsombud. En *allvarlig störning av lokal art* ska heller inte kunna användas på ett sådant sätt att huvudmän kan fatta beslut om organisationsförändringar utan att sedvanliga riskbedömningar görs.

I promemorian föreslås att huvudmän även vid *lokala störningar av lokal art* ska kunna fatta beslut om undervisning genom att läraren och eleven är åtskilda i rum men inte i tid (fjärrundervisning), eller är åtskilda i både rum och tid (distansundervisning) samt att det införs en möjlighet för huvudmannen att avräkna delar av genomförd distansundervisning som en del av den garanterade undervisningstiden. Sveriges Lärare ser att om denna bestämmelse införs måste Skolinspektionen ges i uppdrag att, åtminstone i ett inledande skede, noggrant följa hur denna bestämmelse tillämpas då vi ser en risk att detta kan ske på ett icke avsett sätt.

Stockholm, 13 januari 2025

Sveriges Lärare

Anna Olskog

Anna Olskog
Förbundsordförande

Jennie Rosengren
Utredare